

Plan för hållbar utveckling i Helsingborg 2010

Kommunstyrelsens delegation för hållbar utveckling

Innehåll

Förord	3
Vad har hänt sen sist?	4
"Allthängerihop"	5
Tvärsektoriell samverkan i Helsingborg	6
Arbete och utbildning	8
Barns och ungas uppväxtvillkor	10
Boende och stadsutveckling	12
Hälsa och levnadsvanor	14
Hälsosamt åldrande	16
Miljö kvalitet	18
Trygghet och säkerhet	20
Delegationen för hållbar utveckling	22
Avdelningen för hållbar utveckling	22
Litteratur	23

Förord

Prioriteringar av stadens resurser är extra viktiga eftersom lågkonjunktens konsekvenser fortfarande återverkningar i Helsingborg. Plan för hållbar utveckling är ett kunskapsunderlag som gör det möjligt för staden att bättre styra sina resurser dit de gör mest nytta. Planen identifierar, följer och analyserar med hjälp av olika indikatorer vad som uppnås (eller inte uppnås) inom angelägna områden och för olika grupper i staden. Planen ger därmed förutsättningar för tvärsektorielt arbete med stadens förbättringsområden. Mål för Helsingborgs sju förbättringsområden har hämtats från stadens målprogram och andra lokala politiskt beslutade dokument. Dessa mål ska inte förväxlas med de förvaltningsspecifika mål och mätetal som anges i stadens budget med styrkort.

För att stämma av måluppfyllelsen för varje förbättringsområde har indikatorernas statistiska underlag från register och enkäter kompletterats med kunskaper och erfarenheter från nämnder, förvaltningar, bolag och seminarier med berörda intressenter. Arbetet med att i tvärsektoriell samverkan samla, analysera och sprida kunskaper behövs och kommer sannolikt på sikt bli än mer värdefullt. På sidorna 6-7 i denna 2010 års Plan ges exempel på förutsättningar för och genomföranden av konkreta tvärsektoriella arbeten, med syfte att utifrån bästa möjliga användning av begränsade gemensamma resurser skapa god hälsa, bra livsmiljöer, en mer integrerad stad och därmed en hållbar utveckling i Helsingborg.

Plan för hållbar utveckling 2010 är ett underlag för stadens budgetarbete och utgör ett av Helsingborgs strategiska dokument. Planen bidrar också med uppföljning och dokumentation till stadens internationella åtaganden i nätverk som *WHO Healthy Cities*, *ICLEI* och Ålborg-deklarationen.

Illustration: Ulla Berander

Delegationen för hållbar utveckling

Birgitta Södertun

Birgitta Södertun (kd) ordförande

Ingela Andersson

Ingela Andersson (s)

Inger Nilsson

Inger Nilsson (s)

Maria Nilsson

Maria Nilsson (c)

Tomas Nordström

Tomas Nordström (s)

Ulrika Stålnacke

Ulrika Stålnacke (m)

Sven-Åke Tannerstig

Sven-Åke Tannerstig (spi)

Foto: Anna Göranson.

Vad har hänt sen sist?

Mål för Helsingborgs förbättringsområden har hämtats från stadens målprogram och andra lokala politiskt beslutade dokument. Målen hänför sig till de sju tvärssektoriella förbättringsområdena och ska inte förväxlas med förvaltningsspecifika mål och mätetal i stadens budget med styrkort. Graden av måluppfyllelse anges som "Utfall".

Arbete och utbildning

Mål: Fler helsingborgare ska ha ett arbete

Utfall: Helsingborgs förvärvsintensitet är lägre 2008 jämfört med 2007. Andelen arbetslösa 16-64 åringar är högre i Helsingborg än i riket. Antalet unga arbetslösa ökar. Utbetalningen av försörjningsstöd ökade under 2009 med 25 procent.

Mål: Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg.

Utfall: Andelen behöriga till gymnasieskolan har ökat i staden under 2009. Andelen 20-åringa helsingborgare med grundläggande behörighet till universitet och högskola har minskat något under 2009.

Barns och ungas uppväxtvillkor

Mål: Barns och ungas uppväxtvillkor ska förbättras

Utfall: Andel barn i hushåll med försörjningsstöd har mellan 2008 och 2009 ökat med två procent och utgör nu över tio procent i relation till hela staden. En kartläggning av barns och ungas psykiska hälsa visar att barn i Helsingborg ligger på de värden där de flesta kommuners barn befinner sig. Stora skillnader finns dock mellan olika skolor.

Mål: Antalet barn i förskolans barngrupper ska minska

Utfall: Svag ökning.

Mål: Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg

Utfall: Andelen behöriga till gymnasiet har ökat med 3,9 procent. Helsingborg är i paritet med riket. Grundskolan med högst andel godkända betyg har 98,3 procent mot 68,4 procent för skolan med lägst andel.

Boende och stadsutveckling

Mål: Bostadsbristen ska byggas bort

Utfall: Fortsatt stort underskott i bostadsbyggandet men nästan 2 400 bostäder är detaljplanerade och väntar på byggstart.

Mål: Blandade upplåtelseformer ska finnas i bostadsbeståndet

Utfall: Äganderätt vanligare än hyresrätt i nyproduktionen.

Mål: Utanförskapet ska minska - stadens resurssvaga områden ska lyftas

Utfall: Fortfarande påtagliga gap mellan stadens bostadsområden.

Hälsa och levnadsvanor

Mål: God folkhälsa

Utfall: Helsingborgarnas folkhälsolivå motsvarar befolkningens i andra svenska kommuner. Inom staden syns stora skillnader mellan bostadsområden. I ett resurssvagt område anger såväl män som kvinnor så gott som alltid en sämre hälsa än helsingborgaren i genomsnitt. Åldersgruppen 18-34 år har generellt förbättrat sina levnadsvanor mellan 2004 och 2008.

Hälsosamt åldrande

Mål: Invånarna ska kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter

Utfall: 75 procent av helsingborgarna ansåg att detta gick mycket bra eller bra 2009.

Mål: Äldre ska kunna bo kvar i sitt närområde

Utfall: 75 procent av helsingborgarna ansåg sig kunna bo kvar 2009. Stadsbyggnadsförvaltningen har inventerat enkelt avhjälpbara hinder i alla områden utom två

Miljö kvalitet

Mål: Luftföroreningarna i Helsingborg ska minska

Utfall: Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid, svaveldioxid, ozon eller partiklar överskreds inte under året. Uppgifter om koldioxidutsläpp från vägtrafik 2008 offentliggörs sommaren 2010.

Mål: Livsmiljön i staden ska förbättras vad gäller buller

Utfall: Fler helsingborgare besvärades av buller 2008 jämfört med 2004.

Mål: Befintliga grönområden bör värnas

Utfall: Naturreservatsarbetet fortgår. Förtätningar sker kontinuerligt på grönområden och i brist på strategi sker dessa utan övergripande analys av vilka grönområden som är lämpliga att exploatera.

Trygghet och säkerhet

Mål: Brottligheten ska minska

Utfall: Antalet polisanmälda brott har ökat obetydligt. Positiva tendenser syns inom en rad allvarliga brott. Dock ökar antalet bränder och våldtäkter. Samverkan mellan polis och staden fungerar bra.

Mål: Alla ska kunna känna sig trygga

Utfall: Region Skånes folkhälsoenkät pekar på fortsatt stor otrygghet i stadens resurssvaga områden. Polisens trygghetsmätning för Helsingborg visar på en genomsnittlig förbättring från index 2,52 år 2007 till 2,09 år 2009 (bästa värde = 0). Konkret otrygghet har under samma period försämrats från 2,29 till 2,43.

"Allthängerihop"

Det är viktigt att se till helhetsperspektivet och samverka tvärssektoriellt. De sju förbättringsområdena hänger på ett eller annat sätt samman och är en del av en hållbar utveckling med dess miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. Allt hänger ihop - det kan handla om uppväxtvillkor som gör det svårt att klara betygen, vilket ger sämre förutsättningar för utbildning och arbete, som påverkar möjligheterna att välja bostadsområde, som påverkar... och så vidare.

Ekonomiska aspekter

Sociala aspekter

Miljöaspekter

Boende & stadsutveckling

Ett bra bostadsområde har en god **miljö** med ren luft och avsaknad av buller...
Ett bra bostadsområde kännetecknas av att man kan röra sig **tryggt och säkert** i omgivningen...

Trygghet & säkerhet

Hur den fysiska **boendemiljön** är utformad påverkar tryggheten och säkerheten...

Barn och ungdomar utan goda uppväxtförhållande hör till riskgruppen för att utveckla kriminellt och asocialt beteende...

Barn & ungdomar

De som växer upp i **trygga och säkra** miljöer har bättre förutsättningar att klara sig bra senare i livet...
Barn med **arbetslösa** föräldrar löper ökad risk att hamna i barnfattigdom...
Utbildning bidrar både till tryggare framtid och förståelse för den egna rollen i samhället...

Miljökvalitet

Om inte luften är ren och vattnet friskt är inte ett hälsosamt **åldrande** möjligt hur goda levnadsvanor man än har ...

Bostäders lokalisering och utformning har stor påverkan på miljön...

Tvärssektoriellt arbete

Arbete & utbildning

Barns och ungdomars uppväxtvillkor och skolresultat påverkar möjligheterna att vidareutbilda sig...

God hälsa och goda levnadsvanor ökar möjligheterna till egen försörjning...

Hälsosamt åldrande

Hälsan och levnadsvanorna tidigt i livet påverkar hur åldrandet ser ut...

Med en god **miljökvalitet** ökar förutsättningarna och möjligheterna till fysiska aktiviteter i närområdet...

Hälsa & levnadsvanor

Arbete är en av de viktigaste faktorerna för en god hälsa...

Hälsosamt åldrande ingår i ett livsperspektiv som börjar i barneår och pågår hela livet...

Foto: Torsten Herbertsson.

Foto: Bertil Alm.

Tvärsektoriell samverkan i Helsingborg

Ett tvärsektoriellt arbete startar när det finns behov av att arbeta organiserat och systematiskt med något inom exempelvis Helsingborgs sju förbättringsområden eller kring frågor som

Göran Jönsson, förvaltningschef, Socialförvaltningen:

Vi jobbar ju med de människor som är mest utsatta i samhället. Då behöver vi ju hela kommunen i ryggen för att göra det möjligt. Vi kan inte göra mycket ensamma.

berör flera förvaltningar eller ett geografiskt område. Utlösande faktorer kan vara att målpuppfyllelse för arbetet bara kan åstadkommas med flera aktörer i samverkan eller att situationen i en stadsdel eller ett

område är sådan att gemensamma insatser krävs för att åstadkomma en långsiktig utveckling.

En viktig framgångsfaktor för tvärsektoriell samverkan, och som ofta efterlyses av berörda aktörer, är en gemensam målformulering. Att beskriva syfte och gemensamt mål för varje exempel på tvärsektoriell samverkan är därför viktigt. Det tvärsektoriella arbetet är medlet för att nå en kvalitativ målpuppfyllelse och handlar om att flytta fokus från den egna organisationen till medborgaren.

Tidigare har bland annat de tvärsektoriella samverkansformerna PARt (Preventivt Arbete Tillsammans), UTSIKTER (Gemensam kraftsamling för barns utbildning och hälsa) och SkolFam (Skolsatsning inom familjehemsvården) presenterats i Plan för hållbar utveckling. Här är några andra aktuella tvärsektoriella exempel från Helsingborg, med kopplingar till förbättringsområdena:

Miljöcentrum

Helsingborgs stad förbereder ett miljöcentrum. Där kan alla ställa frågor, diskutera klimatförändringar och få energitips och kunskaper från stadens samlade experter som arbetar med miljö och energi på de olika förvaltningarna.

Dina Åbinger, verksamhetschef, Socialförvaltningen:

Allting hänger ihop, det är oerhört viktigt att förstå det, alltså det här som vi brukar kalla systemkompetens.

Miljöcentrumets syften och mål är, förutom att ge svar på frågor från allmänheten, att arbeta utåtriktat med att locka miljökonferenser till staden, delta i mässor och ställa upp med föreläsare. En av centrumets viktigaste uppgifter är att inspirera

helsingborgarna att lämna bilen hemma och istället ta cykeln, bussen eller tåget till staden. Projektet är treårigt och om två år är det dags för första utvärderingen.

Navigatorcentrum

Projektet Navigatorcentrum som finns för unga mellan 16-24 år ger råd och stöd för bland annat jobb, studier, praktikplatser och bidrag. Projektet är en del inom det kommunala uppföljningsansvaret

Jonas Hansson, VD, Helsingborgshem:

Ska vi öka livskvaliteten för helsingborgarna så innebär det att vi måste lägga fokus på hyresgästerna och deras livskvalitet, och det klarar vi inte själva. Det är ett stort gemensamt uppdrag.

och är samfinansierat av skol- och fritidsförvaltningen, utvecklingsnämndens förvaltning samt

socialförvaltningen. Samarbete sker även med de individuella gymnasieprogrammen samt Lärcentrum som erbjuder bland annat vägledning för unga helsingborgare över 20 år.

Gemensam aktion mot alkohol

Tolv gånger per år vid tillfällen då oroligheterna i centrum ökar, exempelvis vid lönehelger, skolavslutningar och festivaler, samlas representanter för olika verksamheter med det gemensamma målet att förändra minderårigas attityd till alkohol. Det ska vara en självklarhet att man inte dricker på Knutpunkten eller i City. Arbetsättet går ut på att polisen identifierar och förverkar alkohol från minderåriga. Mobila Teamet kontaktar föräldrarna som får komma och hämta sitt barn. Tullen arbetar vid färjornas utgångar och frågar vad ungdomarna har i sina väskor. Övriga samverkanspartners kontaktar i sin tur någon av de ovanstående aktörerna vid behov. De samverkande är vakter, fältarbetare, nattvandrare, Kris, grannstödsbilarnas chaufförer, bussbolagen, Skånetrafiken, SJ, Taxi och även fältarbetare från våra grannkommuner som bistår på lokaltrafiken för att förhindra att alkoholen intas redan på resan till Helsingborg. Konceptet har fått god genomslagskraft och visar på goda effekter.

Sofia Öreberg, chef strategisk planering, Stadsbyggnadsförvaltningen:

På min avdelning på SBF täcker vi väldigt många kompetensområden, men att utveckla staden kräver ju många flera kompetenser än så.

Sexuell hälsa

Kunskapen om ett ökat antal klamydiasmittade, en överbelastad ungdomsmottagning och en bekymrad skolhälsovård har skapat en samverkansgrupp med såväl politiker som tjänstemän från staden, Region Skåne och frivilligorganisationer. Syftet är att finna bättre vägar för kunskapsspridning och förebyggande verksamhet med det gemensamma målet att skapa en god sexuell och reproduktiv hälsa.

Camilla Alfredsson, avdelningschef, Miljöförvaltningen:

Miljöfrågorna löser inte vi på Miljöförvaltningen, vi är en liten del av en stor helhet och vi bidrar men andra måste också bidra.

Bibliotekets dilemma eller hur det hänger ihop...

Biblioteket har under lov bekymmer med barngång som busar runt på Stadsbiblioteket under dagarna. När man frågar gänget vad som pågår visar det sig att biblioteket är det ställe där ungarna kan hitta något gratis att äta. Det är lov, man är utkörd hemifrån, ingen som bryr sig och på biblioteket finns sockerbitar i kaféet... Bibliotekets uppdrag att ge alla barn tillgång till språk och kultur räcker inte ända fram i detta fall. Här krävs samarbete över flera ansvarsområden med det gemensamma målet att tillgodose att barn får sina grundläggande behov tillfredställda.

Cecilia Lindberg-Bossen, enhetschef, Vård- och omsorgsförvaltningen:

Att faktiskt blanda professioner, då tror jag att man nätverkar på ett bra sätt.

Potatisprojektet

Potatisodling bedrivs i ett samverkansprojekt mellan Raus Planterings skola och Fredriksdals muséer och trädgårdar. Sju skolor i Helsingborg och Landskrona ingår i det tvärsektoriel- la utvecklingsarbetet UTSIKTER. Raus Planterings skola är mångkulturell; eleverna har cirka 20 olika modersmål. Elevernas utveckling i svenska som andraspråk befinner sig på olika nivåer som en följd av att elevunderlaget utgörs av allt från nyanlända elever som inte kan någon svenska till elever som är födda i Sverige men talar annat modersmål i hemmet. Det övergripande målet med projektet är att utveckla en modell för samarbete mellan en skola och en kulturinstitution samt att undersöka om och på vilket sätt samarbetet påverkar utbildningsresultaten. Målet är också att modellen skulle kunna överföras till andra skolor och kulturinstitutioner. Arbetet bygger på aktiv samverkan mellan skol- och fritidsförvaltningen, utvecklingsnämndens förvaltning, socialförvaltningen, kulturförvaltningen och kommunstyrelsens förvaltning samt Helsingborgs lasarett. Även Landskrona stad ingår i arbetet genom barn- och ungdomsförvaltningen och vuxenförvaltningen.

Andreas Eriksson, marknads- och informationschef, Helsingborgs Hamn

Vi kan jobba mycket mer på det lokala nätverket i Helsingborg. Man gör inga bra affärer om man inte har ett bra nätverk.

Annika Malmgren, teamchef, Kulturförvaltningen:

Det känns bra att ha Helsingborgs stad i ryggen, därför att jag tror att det upplevs mycket som en kvalitetsgaranti.

Miljöprogrammet

Miljöprogram för Helsingborgs stad antogs av kommunfullmäktige i maj 2006. Programmet är det övergripande styrdokumentet inom miljöområdet och utgör en viktig del i stadens strävan mot en

hållbar utveckling. Programmet är en lokal anpassning av de nationella miljökvalitetsmålen och innehåller sex prioriterade områden: Delaktighet och styrning, Hållbart transportsystem, Hållbart energisystem, Sundare Helsingborg, Hållbar planering och skötsel, Rent vatten. Miljöprogrammet är i sin slutfas och alla åtgärder ska vara genomförda vid utgången av 2010. De har tagits

fram i en process som präglats av en bred delaktighet. Politiker och tjänstemän från flertalet av stadens nämnder och styrelser har medverkat. Synpunkter och idéer har inhämtats från helsingborgare, ideella organisationer, andra myndigheter och företag. Ansvaret för att genomföra programmet vilar främst på stadens nämnder och styrelser. För att klara de högt ställda målen krävs emellertid även en aktiv medverkan inte minst från helsingborgarna själva.

Kultur i vården

Kultur i vården är ett gemensamt uppdrag för Kulturförvaltningen och Vård- och omsorgsförvaltningen. Samarbetet har lett till att kulturkort nu finns för medhjälpare (anhörig, personal eller frivillig) till samtliga äldre och funktionshindrade inom Vård- och omsorgsförvaltningen, inte bara för vårdboende. På så vis har förutsättningar för delaktighet och social sammanhang skapats. Tillgänglighetskartor har gjorts, tillgänglighetsanpassningar planeras och två förvaltningar uppger att de fått en stor kompetenshöjning inom respektive område.

Lars-Inge Persson, affärsområdeschef, Öresundskraft:

Vi finns mitt inne i centrala Helsingborg och är väldigt beroende av att arbeta hand i hand.

Nyckelord för tvärsektorieell samverkan:

- Tydlighet och enighet kring syfte och mål med uppgiften
- Tydlig ansvars- och rollfördelning
- Alla medverkande ser sin del i arbetet
- Skapa, behålla och utveckla engagemang för arbetet
- Skapa, upprätthålla och utveckla systematik för arbetet
- Korta vägar/processer för beslut och genomföranden
- Lyhördhet
- Värna processen
- Väl definierade ramar och flexibelt innehåll
- Utvecklade och strukturerade former för information och kommunikation
- Prestigelöshet
- Fokus på uppgiften och målet
- Alla är bärare av uppdraget
- Medverkande representanter har mandat att agera
- Varje medverkande organisation har kännedom om arbetet för att kunna bistå
- Arbetet har en uttalad hög prioritet/status
- Dokumentation och uppföljning
- Helhetstänkande
- Alla kommer in lika tidigt i processen

Foto: Torsten Herbertsson.

Arbete och utbildning

Politiskt fastställda mål

- Fler helsingborgare ska ha ett arbete
- Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg

Attraktiv arbetsmarknadsregion

Öresundsregionen är attraktiv med nysatsningar såväl på Själland som i Skåne och lockar unga med hög utbildningsnivå. Pendlingen är fortsatt stark inom arbetsmarknadsområdet, bland annat med en ökning till Helsingør för arbete inom vård- och omsorg, tillverkningsindustri samt hotell och restaurang.

I Helsingborg finns en rik branschbredd som domineras av transportlogistik och handel. Detaljhandeln har varit relativt stark 2009 trots lågkonjunktur och tillgången på lediga jobb börjar bli bättre särskilt inom transport, lager och handel. De nyetableringar som tillkommit är inom volymhandeln och transportområdet, bland annat byggs IKEA- och Coop Forumvaruhus samt en tågverkstad. Besöksnäringen utvecklas snabbt i området. Ett aktivt samarbete har inletts mellan Helsingørs och Helsingborgs kulturförvaltningar, cityföreningar och ansvariga för turistarrangemang för att samordna och utveckla kulturarrangemang och näringen mellan städerna.

Efter gymnasiet

Utbildningsnivån för nordvästra Skåne har ökat mellan 2000 och 2008 främst för eftergymnasial utbildning, tre år eller längre. Ur ett nära samarbete mellan staden och Campus utvecklas antalet utbildningar på Campus. År 2009 fanns det 3 208 studenter på Campus Helsingborg, en ökning från 2008 med cirka 15 procent. Planerade nya utbildningar till hösten 2010 finns inom elektroteknik samt masterutbildningar inom kommunikation och service management (detaljhandel).

Andelen 20-åringar boende i Helsingborg med grundläggande behörighet till högskola/ universitet minskade under åren 2007-2009 från 59 till 57 procent. Unga som behöver utbildning efter gymnasietiden kan söka till bland annat kommunal vuxenutbildning. Studerandeåldern i denna utbildning har de senaste åren blivit lägre och fler studerande efterfrågar allmänna gymnasieämnen. Fler har dessutom behov av en förberedande och motiverande insats för att klara vidare studier, en utmaning för såväl den enskilde som utbildningsanordnare.

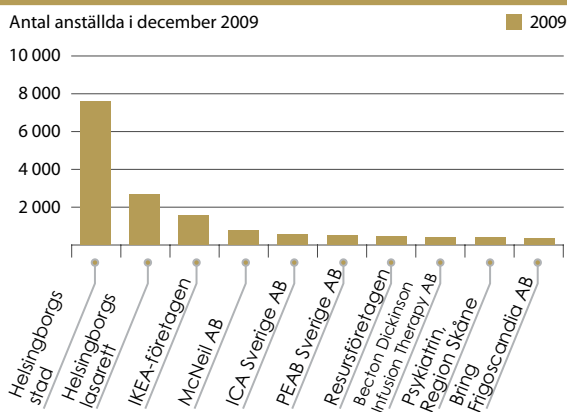
Inom Yrkesvux - yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning, finns en väl fungerande samverkan mellan åtta kommuner i nordvästra Skåne med ett brett utbud av attraktiva utbildningar. Yrkeshögskolan/Kvalificerade Yrkesutbildningar har utbildningar som ofta leder direkt till arbete. Branschföreträdare, som har uttalat ett anställningsbehov, deltar i ledningsgrupper för respektive utbildning. Under innevarande läsår pågår åtta yrkesutbildningar i varierande omfattning.

Stora årskullar från gymnasieskolan fortsätter nu till arbetsmarknaden där en hög arbetslöshet råder för unga arbetsökande. Merparten av yngre arbetssökande blir beroende av försörjningsstöd då de varken har arbetslivserfarenhet eller arbetslöshetsersättning. Fyra av tio som söker försörjningsstöd är unga under 29 år. Utbetalningen av försörjningsstöd och antal bidragshushåll är totalt fortsatt högt under inledningen av 2010. Unga har i högre grad behov av stöd för längre tid.

Fler behöriga och fler utestängda

Vid senaste gymnasieintagningen ökade andelen behöriga (alla huvudmän i Helsingborg) till gymnasieskolan med cirka tre procentenheter. Av det totala antalet gymnasiestuderande (juni 2009) fick cirka 3 av 4 studerande slutbetyg. Ca 86 pro-

De största arbetsgivarna i Helsingborg

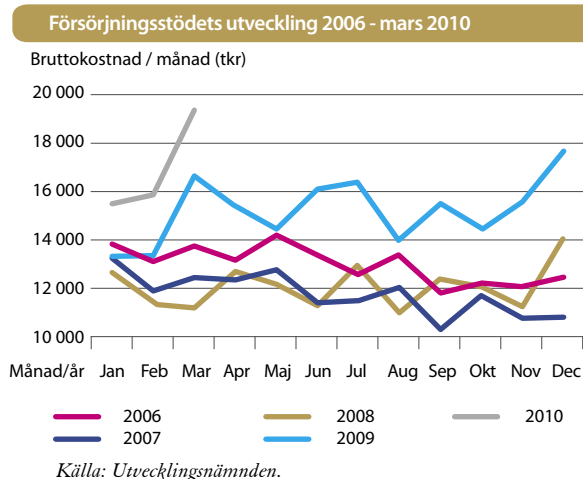
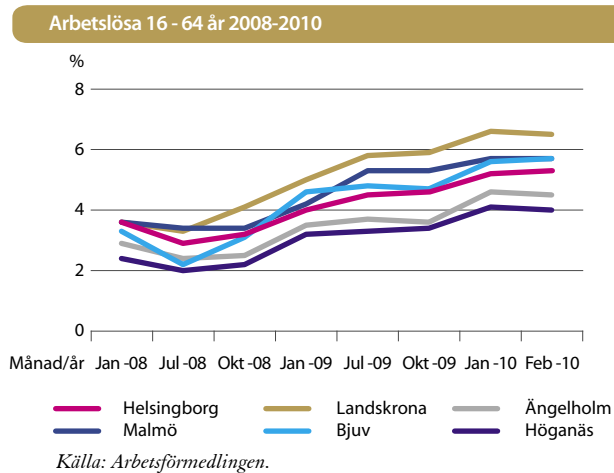
Källa: Respektive arbetsgivare.

cent av dessa har uppnått minst godkänt i samtliga kurser och därmed fått en grundläggande behörighet till högskola. Cirka 375-400 studerande lämnar gymnasieskolan årligen utan fullständig gymnasieutbildning. Det finns för närvarande cirka 500 inskrivna studerande vid gymnasieskolans individuella program (IV), program som ska förbereda de studerande för utbildning till de nationella programmen. Cirka hälften av de studerande beräknas bli behöriga att söka nationellt program. Av de som senare avbryter gymnasiestudierna är det vanligt att de tidigare fanns inom IV-program samt att avhoppet ofta sker under det andra studieåret. Ett socialt och kurativt stöd kan behöva utvecklas för dessa studerande.

Den pågående lågkonjunkturen gör att möjligheter till arbete för unga försvaras. Det finns idag relativt få okvalificerade arbeten för de som saknar gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Region Skånes folkhälsoenkät visar att arbetslösa i åldrarna 18-34 år tillhör en riskgrupp med övervikt/fetma, svårt att påverka den egna hälsoutvecklingen, upplever sämre psykisk hälsa, har sömnbesvär och är mindre fysiskt aktiva. Skol- och fritidsförvaltningens förändrade organisation för studie- och yrkesvägledning är ett led i en strävan att fler blir delaktiga i vägledningen där även arbetslivets parter kan inkluderas under utbildningstiden. "Sommarjobb" året runt är en ofta uttryckt önskan hos utbildande parter.

Arbetsmarknaden

Varslen i Helsingborg nådde en toppnotering i början av 2009 men är betydligt lägre ett år därefter. Fler har däremot blivit långtidsarbetslösa. Riskgrupper är unga under 25 år, personer med funktionsnedsättning, invandrarbakgrund, nyanlända flyktingar, äldre än 60 år samt lågutbildade.

En paradox

I en undersökning genomförd i Öresundsregionen 2009 visas att 5 600 jobb inte blev besatta. Jobben fanns inom så gott som samtliga branscher. I Skåne var bristen stor inom IT- och akademiska yrken medan det i Danmark var brister inom pedagogiskt arbete, hotell och kök. Andelen obesatta jobb var högst i Malmöområdet. Kvalifikationskraven tenderar bli högre i takt med att antalet sökande per ledigt jobb ökar.

Källor: Jobb och kompetenser i Öresundsregionen, Arbetsförmedlingen, Beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland.

Helsingborg har sedan många år en högre arbetslöshet än Skåne och riket (i februari 2010 hade Helsingborg 5,3 %, Skåne 4,6 % samt riket 4,3 %). Arbetsmarknadsstrukturen, hög andel lågutbildade, stark inflyttning och många unga är sannolika orsaker. Arbetslösheten är hög framför allt för unga (18-24 år); särskilt oroande är det för unga som blir utförsäkrade från Jobbgarantin (tre månaders aktivitet för arbetslösa sökande hos Arbetsförmedlingen). De erbjuds därefter att ingå i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, "Jobb- och utvecklingsgaranti". Helsingborg och Malmö har en markant ökning av antalet i åldrarna 18-24 år inom Jobb- och utvecklingsgarantin från januari 2009. I februari 2010 fanns i Helsingborg 82 unga i denna åtgärd, i Malmö 112.

I januari 2010 utförsäkrades 215 helsingborgare från Försäkringskassan, något färre än prognosen från hösten 2009. Merparten deltar i Arbetsförmedlingens tremånaders arbetslivsintroduktion. Det är för närvarande osäkert hur många som återförs till Försäkringskassan. Ett tjugotal personer beräknas bli utförsäkrade månatligen.

"Undersökningar visar att dödligheten är mycket högre bland arbetstagare med tillfällig anställning än bland fast anställda. Det finns ett samband mellan dålig psykisk hälsa och osäkra anställningsvillkor t ex tillfälliga anställningar på obestämd tid, anställningar utan avtal och deltidsarbete. Otrygghet i arbetslivet får betydande effekter på den fysiska och psykiska hälsan hos arbetstagaren."

Källa: Utjämna hälsoskillnaderna inom en generation, WHO/FHI 2008.

Vi mäter :

- **Fler helsingborgare ska ha ett arbete**
Förvärvsintensitet: Lägre 2008 än 2007.
Andel arbetslösa 16-64-åringar: Högre i Helsingborg än i riket.
- **Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg**
Andel behöriga till gymnasieskolan: Ökade 2009.
Andel 20-åriga studerande med grundläggande behörighet till universitet och högskola: Minskade något 2009.

Kontaktperson: emma.petterson@helsingborg.se

Foto: Marianne Dock.

Barns och ungas uppväxtvillkor

Politiskt fastställda mål

- Barns och ungas uppväxtvillkor ska förbättras
- Antalet barn i förskolans barngrupper ska minska
- Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg

Barns och ungas psykiska hälsa har först nu undersökts genom en landsomfattande enkät för alla sjätte- och niondeklassare. Svarefrekvensen är hög: 83 procent. Barnens hälsa beskrivs utifrån dimensionerna: psykosomatiska besvär, nedstämdhet, påverkan i vardagslivet, koncentrationssvårigheter, välbefinnande, mobbing, alkohol och rökning. Dessa ger uttryck för hur livsmiljöerna för barnen ser ut. Resultatet kan vara en signal till kommunerna att en omorientering behövs. De kommuner där barnen mår sämst ser ut att ha högre arbetslöshet och färre elever med godkända betyg.

Helsingborgsbarnen, både 12- och 15-åringar, mår relativt bra. De mår som genomsnittet av barnen i Sverige. Stora skillnader uppträder dock på skolnivå. Ett gemensamt analysarbete av resultaten ska göras. Utgångspunkten bör vara de skolor där barnen mår riktigt bra. Vilka strukturella faktorer i deras livsmiljö och inlärningsmiljö har haft denna goda påverkan? Evidensbaserade metoder som påverkar inlärningsmiljön är exempelvis Olweus och SET (Social och emotionell träning). Dessa praktiserar i varierande omfattning i Helsingborgs skolor.

7 000 barn i behov av stöd

Helsingborg har valts som en av 14 modellkommuner att ingå i Sveriges kommuner och landstings (SKL) utvecklingsarbete 2009-2011. Utgångspunkten är att den psykiska hälsan för barn och unga under 18 år ska mötas med en helhet. Modellområdena undersöker hur man kan främja och stärka den psykiska hälsan, samt hur barn och unga får tillgänglighet till tidiga och effektiva vård- och stödsatser utifrån behov. De utvalda kommunerna ska fungera som modeller för resten av Sverige.

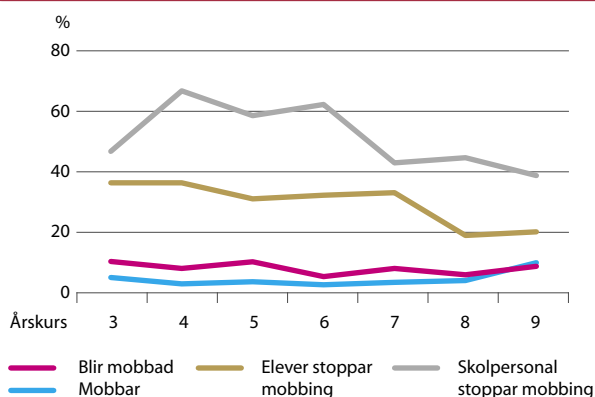
Första etappen är en kartläggning. Denna avslutas under våren 2010. Därefter vidtar arbetet med att utveckla en handlingsplan för bättre tillgänglighet till alla som svarar för förebyggande eller behandlande möten med barn i Helsingborg. SKL anger att i Sverige beräknas 20-30 procent av barn och unga behöva särskilt stöd och två-tre procent omfattande insatser. Om detta skulle gälla för Helsingborg innebär det att 7 000 barn behöver särskilt stöd och cirka 600 barn omfattande insatser.

100 barn inte längre mobbade

Sedan Olweusmetoden mot mobbing och kränkande behandling infördes i hälften av Helsingborgs skolor har antalet mobbade barn där minskat med hundra. Nu införs metoden i samtliga skolor. Vid tre tillfällen sedan 2007 har enkätundersökningar gjorts på kommunens skolor. Andelen mobbade barn har minskat från 8,7 procent 2007 till 7,4 procent 2010.

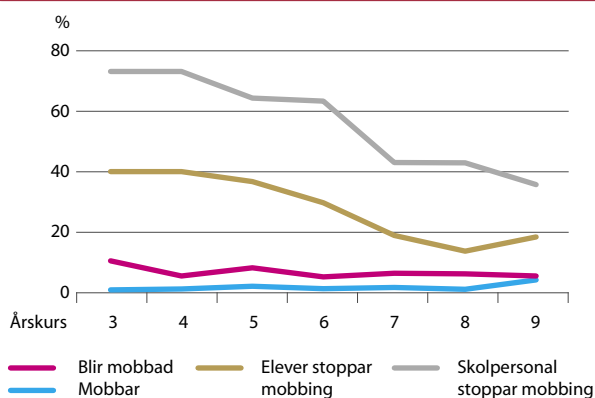
Undersökningen 2010 visar på att mobbade och mobbare minskar med stigande ålder för att öka igen i nian. Vuxnas och barns benägenhet till att ingripa vid en mobbingssituation minskar i takt med barnens stigande ålder. Flickorna orar sig mest medan pojkarna är mest utsatta.

Mobbing i Helsingborg - pojkar

Källa: Skol- och fritidsförvaltningen, Olweusgruppen.

Mobbning i Helsingborg - flickor

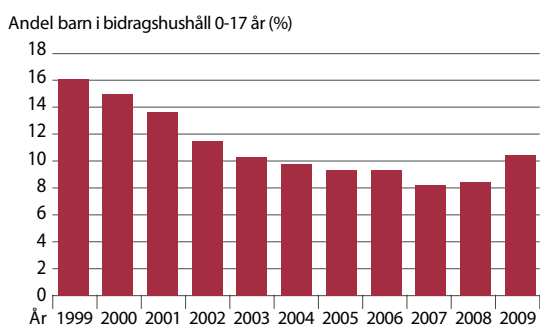

Källa: Skol- och fritidsförvaltningen, Olweusgruppen.

Fler barn lever i fattigdom

Andelen barn som lever i familjer med försörjningsstöd ökar. Risken blir större för ett etablerat utanförskap.

Välfärdslut 2009

Källa: Utvecklingsnämndens förvaltning, Helsingborgs stad.

Strategier för förändring

I dialogen kring förbättringsområdet beskrevs tvärsektoriellt arbete som avgörande strategi för förändring. Ytterligare två viktiga strategier diskuterades. Den första är förståelsen för att det förvaltningsspecifika uppdraget är stort. När det egna uppdraget blir tydligt blir det gemensamma självklart. Helsingborgshem beskriver t ex att när deras mål om "att alla boende ska må bra" blir riktigt tydligt anser de att de inte klarar detta på egen hand. Miljöförvaltningen beskriver hur uppdraget att kontrollera inomhusmiljön i skolorna utvecklats till ett större och tydligare mål som innebär "möjliggörare för en bättre inlärningsmiljö". Den andra strategin innebär att nya lednings- och organisationsstrukturer kan behövas när gemensamma målsättningar ska nås. Kulturförvaltningen har exempel på funktioner som koordinerar, skapar samband och ger helhetsbilder. PArT-Utsikter likaså. Båda menar att det behövs koordinatörer hos alla aktörer med tydligt mandat att bevaka och samordna tvärsektoriella arbeten.

Godkända betyg allas angelägenhet

Kärnverksamheten ser till att inlärningsmiljön fungerar. Tillammans ger alla nämnder, bolag, Region Skåne, UTSIKTER, PArT, föreningar och näringsliv bättre förutsättningar för alla barn eller barn i riskgrupper att tillgodogöra sig inlärningsmiljön. Självmordsbenägenheten ökar med sex gånger för flickor och fem gånger för pojkar som inte

Ingvar Nilsson, nationalekonom:
"Ensam är inte stark utan korkad."

har godkända betyg. Andel barn som uppnått godkända betyg och erhållit gymnasiebehörighet har ökat i Helsingborg med 3,9 procentenheter. Förutsättningarna för en bättre psykisk hälsa hos stadens unga kan därmed ha ökat. Det skiljer dock 30 procentenheter mellan grundskolor med högsta respektive lägsta andelen elever med godkända betyg.

Tidig upptäckt av ADHD

- 2 % av befolkningen under 18 år beräknas ha diagnostiserbar ADHD. I Helsingborg = cirka 500 barn.
- Förebyggande och tidiga insatser leder till tidig upptäckt av ADHD.
- Oupptäckt ADHD leder enligt forskning till att 0,4 % får ett livslångt utanförskap (kriminalitet och missbruk). I Helsingborg = 2 barn, kostnad 60-80 miljoner kr.
- 4 % får ett "måttligt" utanförskap. I Helsingborg = 20 barn, kostnad: 300 miljoner kr.
- Dessa kostnader skulle om de används tidigt till samtliga 500 barn innebära 150 000 kr per barn istället för att täcka livslånga kostnader för två barn; 600 000 kr per barn istället för att täcka kostnader till och från genom livet för 20 barn.

Källa: Ingvar Nilsson, SEE AB.

Vi mäter:

- **Barns och ungas uppväxtvillkor ska förbättras**
Andel barn i hushåll med försörjningsstöd: Dessa har mellan 2008 och 2009 ökat med 2 procent och utgör nu över 10 procent i relation till hela befolkningen.
Barns och ungas psykiska hälsa: Barnen i Helsingborg uppvisar de värden där de flesta kommuner befinner sig. Stora skillnader uppträder dock när man granskar resultaten på skolnivå.
Andelen barn som mobbas har sjunkit med 1,3 procent mellan 2007 och 2010.
Alkoholkonsumtion: Ingen ny undersökning gjord.
Rökning: 15-åringarna ligger något högre än riksgenomsnittet, enligt SCB-undersökningen Barns psykiska hälsa.
- **Antalet barn i förskolans barngrupper ska minska**
Inskrivna barn per årsarbetare: Svag ökning.
Antal inskrivna barn per avdelning: Ökning.
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning: Minskning
- **Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg**
Andel barn med godkända betyg: Förbättring från 85 till 88,9 procent. Detta är i paritet med riket. Fördelningen i Helsingborg är fortsatt ojämn. 30 procentenheter skiljer mellan skolan med högst andel behöriga och den med lägst andel (68,4%-98,3%).

Kontaktpersoner: anna.ristovska@helsingborg.se;
kerstin.mansson@helsingborg.se

Boende och stadsutveckling

Politiskt fastställda mål

- Bostadsbristen ska byggas bort
- Blandade upplåtelseformer ska finnas i bostadsbeståndet
- Utanförskapet ska minska – stadens resurssvaga områden ska lyftas

Fortsatt underskott i byggandet

Under 2009 påbörjades 269 bostäder inom hela kommunen. Nästan dubbelt så många som 2008 men ännu inte uppe i en nivå som motsvarar befolkningsökningen eller täcker den bostadsbrist som staden angivit till Boverket. Jämför man befolkningsökningen med nyproducerade bostäder ser trångboddheten ut att öka. På exempelvis Drottninghög har femhundra nya invånare kommit till under en tioårsperiod utan att några nya bostäder byggts. I nyproduktion är hyresrätterna fortfarande färre än äganderätterna, och ser vi till bygglovsansökningar dominerar villorna. Från länsstyrelsen, fastighetsägare och byggföretag uppges anledningen till det låga bostadsbyggandet bland annat bero på brist på attraktiva lägen samt svårigheter med lån och överklaganden.

Förutsättningar

Enligt stadens befolkningsprognos kommer Helsingborg att växa med cirka 10 000 personer till 2014. För att möta den förväntade befolkningsökningen finns en viljeinriktning att färdigställa 700 nya bostäder per år. Det i sin tur kräver en beredskap med detaljplaner för ungefär det dubbla antalet per år. Idag finns det en god beredskap på nästan 2 400 bostäder i antagna detaljplaner som vid årsskiftet ännu inte hade påbörjats. Därtill finns pågående och överklagade detaljplaner som gör att behovet av planer är täckt i åtminstone ett fem-årsperspektiv. Mer omfattande planer finns också inom stadens tre stora utbyggnadsområden (H+, Östra Ramlösa och Maria staden) med omkring 10 000 bostäder, vilket motsvarar en möjlig utbyggnadstakt på cirka 400 bostäder per år i ytterligare tjugofem år.

Stadens resurssvaga områden

Arbetslösheten ökade under föregående år för hela Helsingborg. Störst arbetslöshet finns i områdena Planteringen, Högaborg, Drottninghög, Dalhem och Fredriksdal (mellan 9,3 och 8,0 % öppet arbetslösa i arbetsför ålder okt 2009). Övriga registerdata pekar på motsvarande siffror för de resurssvaga områdena, det vill säga små förändringar och fortsatt stora skillnader mellan bostadsområden. Glädjande är att förfrågan på lediga lägenheter på Högaborg och Eneborg har ökat, vilket tolkas som att områdenas attraktion också ökat.

Motsättningar

De två förbättringsområdenas mål – Fler bostäder och Lyfta resurssvaga områden - har haft en tendens att krocka i strävan efter att täcka stadens bostadsbehov. Det första målet kräver snabba åtgärder och det andra en mer långsiktig och tvärsektorieell planering som inte hunnits med. Resultatet har blivit så kallade frimärksplaner (påskyndade detaljplaner över mindre avgränsade områden som utan programförfarande inte i tillräcklig utsträckning beaktar sin omgivning) och kan ha inneburit att behov som hade kunnat täckas genom nybyggnad inte tillgodosetts. Den goda situationen med ett stort antal redan detaljplanerade bostäder som nu väntar på byggstart gör dock att det framöver finns mer utrymme för programutveckling och långsiktig planering, motsvarande det ambitiösa arbetet på H+området.

Framtid

I samtal med de av stadens förvaltningar som i huvudsak är inblandade i stadsplaneringen framkommer just önskemål om mer tid till behovsanalys och programförfarande. Framför allt i befintliga områden där vi dels vill förtäta utan att ge avkall på kvalitativa grönområden och dels i områden där vi vill förbättra området status och situation.

”Kostnadsfördelningen i ett bygg- eller anläggningsprojekt kan, något förenklat, sägas fördela sig som 1 krona i programutveckling, 10 kr i projektering, 100 kr i byggande och 1 000 kr i förvaltning. Slutsatsen är att det är näst intill gratis att tänka efter ordentligt tidigt i projekten”.

Källa: Arkitektförbundets ”Arkitektur och politik”

Vi mäter

- **Bostadsbristen ska byggas bort**
Påbörjade bostäder: Betydligt under stadens prognos.
Färdigställda bostäder: Under stadens prognos.
- **Blandade upplåtelseformer ska finnas i bostadsbeståndet**
Andelar upplåtelseformer: Äganderätt i nyproduktion fortsatt dominant.
- **Utanförskapet ska minska – stadens resurssvaga områden ska lyftas**
Andel arbetslösa, andel förvärvsarbetande, andel med försörjningsstöd och medelinkomst: Något förbättrade siffror, men stora skillnader mellan områdena kvarstår.

Kontaktperson: marianne.dock@helsingborg.se

Kartan redovisar de platser och det antal bostäder där det finns antagna detaljplaner utan att byggstart skett vid årsskiftet (1 983 bostäder och 31 fribyggartomter). Fribyggartomter anges efter snedstrecken. Utanför kartområdet finns ytterligare 384 bostäder (varav 22 på fribyggartomter) i Fleninge, Påarp och Rydebäck. Totalt nästan 2 400 nya bostäder. Källa: Stadsbyggnadsförvaltningen.

Foto: Louise Larsson.

Hälsa och levnadsvanor

Politiskt fastställt mål

- God folkhälsa

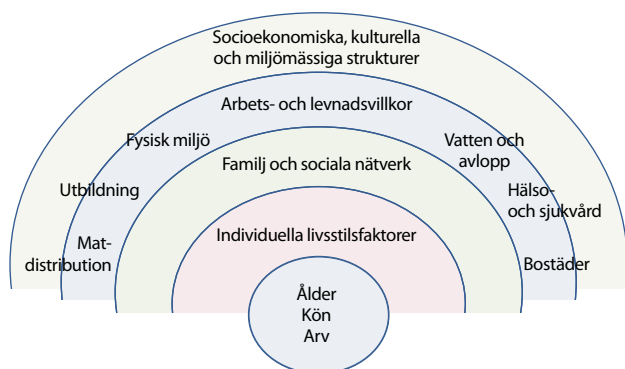
Hälsans bestämningsfaktorer

Mycket av den hälsoinformation och de kampanjer som idag ses riktar sig till oss som individer:

Ät bättre, drick mindre, sluta röka, börja röra på dig!

Viktig information som behövs för att vi själva ska kunna ta ett ansvar. Men det som påverkar min hälsa och ett lands folkhälsa är så mycket mer än mina egna privata beslut. Vilket samhälle jag lever i och vilka förutsättningar som där finns har avgörande betydelse. Ska en god folkhälsa nås måste man ha förståelse för hur nivåerna hänger ihop. Man brukar kalla det för hälsans bestämningsfaktorer.

Hälsans bestämningsfaktorer

Modell efter Whitehead och Dahlgren (1991).

Gapet mellan fattiga och rika

Fakta som de från Glasgow visar vilken betydelse socioekonomisk status har för hälsan både för individen och gruppen. Även om den materiella och ekonomiska standarden växer och är hög finns en glidande skala där grupper och individer halkar efter. Det kan till och med vara så att i tider av tillväxt så ökar gapet. Det är inte heller så att ett lands rikedom automatiskt ger en högre medellivslängd för befolkningen. Forskning visar att relationen mellan medellivslängd och BNP

(bruttonationalprodukt) inte är särskilt stor när man väl nått upp till en viss nivå, och att det finns en gräns då ökat välbstånd inte längre påverkar medellivslängden. Hur mycket ett land spenderar på sjukvårdskostnader är heller inte avgörande för hur länge man förväntas leva. USA:s kostnader för sjukvård överstiger vida Japans och Sveriges, ändå lever vi i genomsnitt klart längre än amerikanerna. Forskningen visar att de stora hälsoklyftorna i rika länder har att göra med hur inkomstfördelningen i landet ser ut. Man har studerat världens rikaste länder och funnit ett tydligt samband mellan inkomstgap och hur stora sociala problem och hälsoproblem ett land har. Länder som Japan och de nordiska välfärdsstaterna med låga inkomstskillnader eller ett väl utbyggt skatteutjämningsystem uppvisar de lägsta problemen inom många områden medan ett land som USA, som visserligen är rikt men har stora skillnader mellan rika och fattiga, har större problem.

Nationell jämförelse

Trots att Sverige ter sig som bäst i klassen i världen när det gäller jämlik inkomstfördelning och medellivslängd kan man påvisa skillnader i hälsa inom vårt lands gränser. Skillnader som har att göra med geografiska lägen men också helt klart med ojämlikheter i socioekonomisk struktur och hälsans sociala bestämningsfaktorer. I den nationella rapporten från 2009, "Öppna jämförelser – Folkhälsa", jämförs ett stort antal indikatorer för folkhälsa mellan Sveriges alla kommuner.

De sämst ställda männen i Glasgow har en medellivslängd på 54 år och den genomsnittlige mannen i Indien förväntas leva 62 år. Ändå har alla män i Glasgow rent vatten i kranarna, fungerande avlopp och tillgång till näringsrik mat. De välbeställda männen i Glasgow förväntas leva tills de är 82 år. Med andra ord är hälsans sociala bestämningsfaktorer så starka att de kan för en del av befolkningen i ett rikt land skapa kortare överlevnad än för genomsnittet av befolkningen i ett land som är generellt fattigt. I Indien lever 80 procent av befolkningen på en inkomst som är mindre än cirka 14 kronor om dagen.

Källa: Health Services Journal Blog 30 October 2008: hsj.co.uk.

Helsingborgs befolkning befinner sig mestadels på samma nivå som genomsnittet utom i några avseenden.

Glädjande nedgång

Helsingborg ligger bland de 25 procent bästa kommunerna vad gäller antalet tonårsaborter. Här finns en nedgång som är glädjande och som troligtvis har samband med en väl fungerande ungdomsmottagning. Också värt att notera är att visserligen ligger Helsingborg högt vad gäller andel av befolkningen som har en riskkonsumtion av alkohol, men historiskt har Helsingborg legat högre. Skåne ligger heller inte längre högst i landet. Helsingborgs geografiska läge som inneburit god tillgänglighet till billig alkohol har medfört en jämförelsevis hög andel riskkonsumenter och andel missbrukare i alla åldrar. Idag finns det ett brett och väl genomtänkt tvärsektoriellt förebyggande arbete i Helsingborg på såväl strukturell som individuell nivå som tillsammans med en försämrad dansk kronkurs gör att vi kanske kan börja se en ändrad trend.

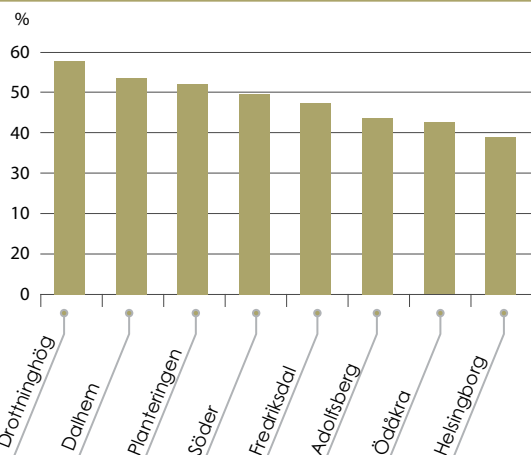
I rätt riktning

Helsingborg ligger bland de 25 procent sämsta kommunerna vad gäller antalet individer med diagnosen lungcancer. Orsaken är främst att Helsingborg historiskt har haft många rökare bland befolkningen. Andelen rökare har stadigt sjunkit de senaste åren vilket förhoppningsvis så småningom kommer att avspeglas i lungcancerstatistiken. Även för indikatorn "ungdomar utan behörighet till gymnasiet" fanns Helsingborg bland de sämsta kommunerna i landet när jämförelsen gjordes 2009.

Lokala skillnader

Även om Helsingborgs totala befolkning inte skiljer sig från andra kommuners kan vi genom återkommande regionala folkhälsoenkäter förstå hur stora skillnaderna i hälsa ter sig inom Helsingborg och mellan befolkningsgrupper. Glädjande är att för flera olika riskfaktorer (rökning, alkohol, fysisk aktivitet etc) kan man under de fyra sista åren se en generell förbättring i ungdomsgruppen 18-34 år. Det enda som ökat och är oroande är unga kvinnors riskkonsumtion av alkohol. Oroande är också de tydliga samband som finns mellan var man bor, vilken socioekonomisk status man tillhör, hur man upplever sin hälsa och det som påverkar hälsan. I alla socioekonomiskt svaga områden anger såväl män som kvinnor så gott som alltid en sämre hälsa än helsingborgaren i genomsnitt.

Låg tillit till andra människor

Källa: Region Skånes Folkhälsoenkät 2008.

Resursfördelning

Förståelse för segregationens betydelse för olika befolkningsgruppers hälsa är av betydelse när de offentliga resurserna ska fördelas. Ohälsa innebär både dryga samhällskostnader och enskilt lidande. Resurser behöver fördelas generellt så att det kommer alla till godo men bör också fördelas specifikt. Exempelvis tillämpar Region Skåne ett så kallat "Care Need Index" när resurser ska fördelas till vårdcentraler. Detta index bygger bland annat på patienternas socioekonomiska situation och etnicitet. Skolan är ett annat område där resurser behöver fördelas både generellt och specifikt. Skolverket har nyligen förordat att kommunerna ska bli bättre på att fördela skolpengen med hänsyn tagen elevernas sociala och ekonomiska bakgrund.

På tal om kortsiktig resursfördelning:

Ulf Krabisch, Helsingborgs ekonomidirektör:

"Ska vi bara sprida ut billiga blomfrön som är ettåriga och som vi kan plocka snabbt men som vissnar fort eller ska vi satsa på dyrare perenna växter som vi kan skörda över många år?"

Vi mäter skillnaden mellan 2004 och 2008 för åldrarna 18-80:

• Alkoholkonsumtion

Riskkonsumtion av alkohol: I åldersgrupperna män 45-54 och kvinnor 18-34 har den ökat, resten av befolkningen har generellt minskat sin riskkonsumtion eller ligger på samma nivå.

• Tobaksbruk

Röker dagligen: I samtliga åldersgrupper har andelen som röker minskat.

Snusar dagligen: En ökning för män 65-80 samt kvinnor i yngre åldrar (fortfarande förhållandevis få kvinnor).

• Matvanor och fysisk aktivitet

Övervikt/Fetma: Ökning för män i medelåldern och uppåt samt för kvinnor i åldern 35-44.

Äter frukt och grönsaker: Försämring för män i yngre och övre medelåldern. Sämre för kvinnor 35-44 samt 65-80.

Fysisk aktivitet på fritiden: Förbättring för män 18-54. Förbättring eller samma nivå för kvinnor generellt.

Går och cyklar till jobbet: Generellt har promenader, och kollektivåkandet ökat, äldre kvinnor och yngre män cyklar mindre och män i alla åldrar har ökat sitt bilkörande.

• Hälsa

Självskattad fysisk och psykisk hälsa: För både män och kvinnor är det en försämring i åldergrupperna 35-44 samt 55-64.

Kontaktperson: elisabeth.bengtsson@helsingborg.se

Hälsosamt åldrande

Politiskt fastställda mål

- Invånarna ska kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter
- Äldre ska kunna bo kvar i sitt närområde

Det en människa exponerats för under uppväxten, i arbetslivet och på fritiden ackumuleras under livet och påverkar möjligheterna till ett hälsosamt åldrande. Livsperspektivet blir därför ett centralt begrepp för hälsosamt åldrande. Region Skånes Folkhälsoenkät 2008 tydliggör att de som anser sig kunna påverka sin hälsa har bättre psykisk hälsa, idkar mer fysisk aktivitet, äter mer frukt och grönt, är mindre störda av buller i omgivningen, upplever mindre luftföroreningar, har närmare till kulturutbud, serviceutbud, fritidsaktiviteter samt grönområden. De har även större tillit till samhällsinstitutioner, högre socialt deltagande och äter väsentligt mindre blodtryckssänkande mediciner. De upplever ett mycket högre emotionellt och praktiskt stöd från sin omgivning, mindre ekonomisk stress och har i mindre grad en ansträngd arbetssituation. Alla dessa faktorer bidrar till ett hälsosamt åldrande.

Socialstyrelsens Folkhälsorapport 2009 beskriver utvecklingen av äldres hälsa. Många äldre har en god hälsa. Äldre dricker mindre alkohol än yngre. Andelen män som röker har minskat och andelen som ägnar sig åt fysisk aktivitet, båda könen, har ökat. Rapporten betonar problem för de äldsta åldersgrupperna med dålig psykisk hälsa. Detta visar sig i en hög andel självmord och en hög medicinering med antidepressiva, lugnande- och sömnmedel. Kvinnor har sämre ekonomiska förutsättningar än män. Utlandsfödda och ensamboende upplever bristande ekonomiska och sociala resurser. Det finns även sociala skillnader i sjuklighet och i möjligheter att få sjuk- och tandvård. Förtidig död är vanligast bland lågutbildade liksom hjärtkärlsjukdomar och cancer.

Tvärsektoriellt arbete

Helsingborgs stad har med stöd av samverkansmedel från Region Skåne gjort ett kunskapsunderlag om hälsosamt åldrande och vad som påverkar detta. Skriften "Hälsa som håller" har arbetats fram av nätverket för hälsosamt åldrande i en bred samverkansprocess. Den belyser ett brett spektrum av gemensamma interventioner. Underlaget är tänkt att vara ett stöd i planeringen av strategier för strukturella och individuella insatser inom förbättringsområdet.

Illustration: Ulla Berander.

Ohälsosamt åldrande kostar

De närmaste 30 åren beräknas vård- och omsorgskostnaderna öka med 270 procent. Ett hälsosammare åldrande kommer att minska kostnaderna för vård och omsorg. Det är viktigt att skilja

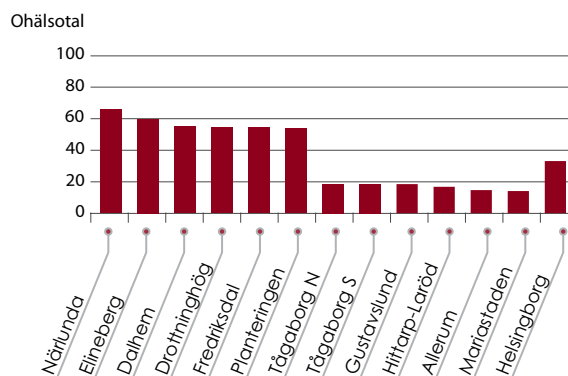
direkta kostnader för vård och medicin från indirekta kostnader för sjukskrivning, förtidspensionering och för tidig död. Kostnaderna kan påverkas betydligt med förebyggande insatser på olika nivåer. Interventionerna riskerar ibland att bedömas som olönsamma. Kostnaderna är oftast synliga omedelbart, medan nyttan ofta infaller på längre sikt och är svårare att beräkna.

Region Skånes folkhälsoenkät 2008 visar, som tidigare nämnts, på kedjor av samband mellan många faktorer. Detta understryker att ett brett spektrum av interventioner riktade mot de beskrivna faktorerna skulle kunna påverka skillnaderna i förutsättningar för det hälsosamma åldrandet. Även interventioner direkt riktade mot levnadsvanor kan ha effekt.

Ohälsotalen i Helsingborg

Ohälsotalen i Helsingborg minskar stadigt över åren. Stora

Områden med högsta resp. lägsta ohälsotal 2009 för åldrarna 20-64 år

Ohälsotalen beräknas genom att det totala antalet dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt dagar med aktivitets- och sjukersättning divideras med befolkningen 16-64 år. Källa: Statistikenheten, Helsingborgs stad.

skillnader finns på områdesnivå.

Trygghet och hälsa för äldre

Trygghet och säkerhet är mycket viktigt för äldre och är relaterat till fysiskt och psykiskt välmående. Oron för brott är betydligt större samhällsproblem än antalet brott mot äldre. Rädsla för brott och olyckor har negativ effekt och kan leda till att äldre isolerar sig i hemmet. Andelen äldre som utsatts för brott har minskat i Nordvästskåne, liksom andelen som oroar sig för att bli utsatt. Det är dock fortfarande 16 procent som helt avstått från aktivitet på grund av oro, vilket omräknat för Helsingborg innebär cirka 3 500 äldre.

Förebyggande strategier

Nyligen har Helsingborgs stad beslutat att möjliggöra ett hälsosammare åldrande genom gratis bussresor för äldre över 75 år samt rabatt på kulturutbud, fritidsaktiviteter och service.

Inom vård- och omsorgsförvaltningen pågår ett framtidsarbete med att ta fram strategier för det förebyggande arbetet med och för gruppen äldre. Uppdraget redovisas hösten 2010.

Foto: Anders Ebefeldt, studio-e.se

På Tågaborgs träffpunkt pågår ett pilotarbete med att anpassa miljö och måltidssituation till besökarnas fysiska och kognitiva förutsättningar.

Kommunen ska ha som utgångspunkt att staden och boendet ska fungera för alla. Det innebär att nya stadsdelar ska utformas på ett sådant sätt att äldre och personer med funktionshinder ska kunna bo, förflytta sig och ta till vara service och natur- och kulturutbud. En blandstad där man har nära mellan boende, service och grönområden underlättar för äldre personer. Närhet till kollektivtrafik som är tillgänglig för alla möjliggör resor och förlänger den tid man kan klara förflyttningar utan kostsam färdtjänst. Låggolvbussar och hållplatser med hög perrong underlättar för personer med rollator och rullstol. Tillgängliga utemiljöer är bra för alla och nödvändiga för en del. Ramper, släta gångytor och bänkar längs promenadstråk är exempel på stadsbyggnadsförvaltningens åtgärder i projekt Tillgänglig stad, där enkelt avhjälpna hinder tas bort. Attraktiva och tillgängliga natur- och parkområden uppmuntrar till fysisk aktivitet som påverkar hälsan positivt. Bostadsanpassning och tillgängliga utemiljöer bidrar till att fler äldre kan bo kvar i sitt närområde.

Hälsosamt åldrande i arbetslivet

Olika typer av arbeten medför olika förutsättningar att åldras hälsosamt. Det är avgörande att i tid kunna identifiera dessa skillnader i förutsättningar. Allt fler arbetsplatser i Helsingborg ser åldersrelaterat ledarskap som ett sätt att möta denna utmaning. Åldersrelaterat ledarskap bygger på värderingen att organisationen tar tillvara alla medarbetarens kompetens och potential. Varje anställd ges möjlighet att utvecklas oavsett i vilken fas i livet man befinner sig. Ett medvetet och uppmärksamt ledarskap tar sin utgångspunkt i sin organisering av arbetet. Det gäller att ta hänsyn både till tillfälliga förändringar av sjukdomskaraktär och naturliga åldersförändringar. Syftet är att behålla kompetens förvärvat under lång tid, samtidigt som motivation och arbetsförmåga behålls. Det fortsatta arbetslivet för medarbetaren får då ett hälsosammare förlopp.

Åldersrelaterat ledarskap förutsätter flexibilitet och möjlighet till att individuellt anpassa arbetet efter individens förmåga och förutsättningar. Kompetensen och erfarenheten tas tillvara. En annan möjlighet är att anställningsvillkoren förändras så att återhämtningstiden utökas för att upprätthålla den viktiga balansen mellan arbete och fritid.

Vi mäter:

• Åldras hälsosamt

Åldres medellivslängd: Ökning både för män och kvinnor. Kvinnorna närmar sig riksgenomsnittet.
Besvär med karies: Oförändrat.
Övervikt: Fler äldre män är överviktiga 2008 än 2004.

• Gemenskap och aktiviteter

Andel som anser sig kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter: 75 % av helsingborgarna ansåg att detta gick mycket bra eller bra 2009.

Andel äldre (60+) utsatta för brott: 15 % i Nordvästskåne, förbättring mellan 2007 och 2008.

Andel äldre som helt avstått från aktivitet på grund av oro för brott: 16 %, även här ses en viss förbättring.
Antal lägenheter i trygghetsboenden: 169 st 2009.

Antal som anmält intresse mycket högre.

• Äldre ska kunna bo kvar i sitt närområde

Andelar nya hustyper genom komplettering: Bostadsbyggandet är litet, dock påbörjades under 2009 ett nytt äldreboende på Elineberg med 64 lägenheter

Andel äldre som anser sig kunna bo kvar i sitt närområde: 75 % av helsingborgarna ansåg sig kunna bo kvar i sitt närområde 2009.

Inventerade hinder/Enkelt avhjälpna hinder/ behov: Stadsbyggnadsförvaltningen har inventerat alla områden i staden utom två. Hinder är avhjälpna i 16 områden, under 2009 i sex områden.

Kontaktpersoner: anna.ristovska@helsingborg.se;
kerstin.mansson@helsingborg.se

Miljökvalitet

Politiskt fastställda mål

- Luftföroeningarna i Helsingborg ska minska
- Livsmiljön i staden ska förbättras vad gäller buller
- Befintliga grönområden bör värnas

För att stämma av måluppfyllelsen för förbättringsområdena kompletteras det statistiska underlaget med att via dialog samla kunskaper och erfarenheter från stadens förvaltningar, bolag och andra berörda. Sådana möten är bra exempel på tvärsektorieell samverkan, och vid senaste dialogen inom området Miljökvalitet lyftes följande starkt sammanhängande delar fram:

Transporter och miljö

Utfallet 2009 för målet ”Luftföroeningarna i Helsingborg ska minska” visar att miljökvalitetsnormen för kvävedioxid klarades med liten marginal. Normen för svaveldioxid, ozon eller uppmätta halter av partiklar överskreds inte heller under året. Uppgifter om trafikens koldioxidutsläpp 2008 finns först sommaren 2010. Ett av Länsstyrelsen fastställt, bindande åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid i Helsingborg gäller över perioden 2009-2012. Programmet, som staden ställt sig bakom, omfattar konkreta åtgärder för att minska mängden fordonstrafik på trafikstråken Stenbocksgatorna och Drottninggatan/Järnvägsgatan. Dessa gator ska enligt programmet få bättre cykelvägar och körfält avsedda enbart för kollektivtrafik och miljöbilar. Även andra stora trafikleder kommer att ses över på liknande sätt och här nämns Malmöleden, Hälsovägen och Ängelholmsvägen som vägar som på olika sätt berörs av nya cykelvägar, bussfiler, trafikskyltning, signalsystem och nedsatt hastighet.

För målet ”Livsmiljön i staden ska förbättras vad gäller buller” gäller att fler helsingborgare besvärades av buller 2008 jämfört med 2004, enligt Skånes folkhälsoenkät. En aktuellare bullermätning är dock på gång i staden. Folkhälsan hotas av trafikbuller. Det frisätter stresshormoner och blodtrycket höjs, och riktigt höga bullernivåer ökar risken för hjärtinfarkt. Ett projekt om vägtrafikbuller som drivits av Miljösamverkan Skåne visar att var fjärde skåning störs av trafikbuller, medan var tionde får sin vila störd av buller minst en gång i veckan. Samhällskostnaderna för bullret är stora när människor blir sjuka och tappar prestationsförmåga. Totalt uppskattas kostnaden för buller i Skåne till cirka 1,3 miljarder kr per år, vilket är ungefär lika mycket som kostnaderna för trafikolyckor.

Spår bunden trafik som nu diskuteras i Helsingborg, Lund och Malmö är på sikt ett strategiskt tillskott för att öka kapaciteten för kollektivtrafik samt minska luftföroeningar och buller. Önskvärt vore spårtrafik i kombination med grönytor eller gröna korridorer. På kortare sikt kan biltullar provas, fler cykelvägar skapas och tillsynen av miljözonen skärpas. Fortsatta åtgärder i form av tyst asfalt och bullerplank är mer inriktade på symptom än orsaker, och behöver underhållas för att

vara effektiva. Hamnens bullersituation håller på att förbättras, men flytten av HH-Ferries till Scandlinesläget kommer att medföra mer buller vid Hamntorget och på Järnvägsgatan. Hamnen tar för närvarande fram en miljökommunikationsstrategi och verksamheten har fått tillstånd enligt miljöbalken av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen. Järnvägs-transporterna i hamnen ökade för övrigt under lågkonjunktursens 2009. En planerad torrhamn med godshantering inåt land via järnväg från hamnen har många miljöfördelar; bland annat väntas den bidra till bättre trafikmiljö.

Energi

En övergång till förnybara bränslen som biogas är önskvärd. Mängden producerad biogas ökar och mer kan produceras via matavfall men även av restavfall samt med ny teknik. Tekniken för att framställa biogas är miljövänlig men ett rationellt distributionssystem behövs. Biogas- och eldrivna bilar är inte antingen eller utan bra komplement. Elbilar passar bäst som personbilar när man inte behöver köra så långt; för längre sträckor är biogas bättre. Öresundskraft invigde i Helsingborg för övrigt regionens första laddträd för elbilar 2009.

Världens största anläggning för att uppgradera metangas från deponier och biogasanläggningar till flytande biogas planeras nu i Helsingborg. Nordvästra Skånes Renhållnings AB (NSR) räknar med att uppgraderingen minskar koldioxidutsläppen med 40 000 ton per år. Anläggningen planeras på NSRs återvinningsanläggning och beräknas vara i drift 2011. Uppskattningsvis kommer årligen 15 miljoner liter flytande biogas att produceras.

I stadens energistrategi finns konkreta mål för att öka mängden förnybar energi och minska energianvändningen i Helsingborg. Öresundskrafts användning av träpellets, vindkraftsutredningen respektive Kärnfastigheters energieffektiviseringsarbete är andra exempel på inriktningen mot förnybara energikällor och energieffektivisering i staden.

Grönstruktur, biomångfald och ekologiska tjänster

För målet ”Befintliga grönområden bör värnas” gäller att arbetet med naturreservaten fortgår, med Ättekulla, Örby ängar, Grollegrund (marint reservat) och Bruces skog. Pålsjö skog blir troligtvis aktuell först efter den fördjupande översiktsplanen för Landborgen. Förtätning sker kontinuerligt på grönområden (Polishuset, Häktet, Ringstorp, Kopparmöllegatan, Margaretaplatsen, Kulan, Äpplet, Berga). I brist på en strategi för förtätningar sker dessa utan övergripande analys av vilka grönområden som är lämpliga att exploatera utifrån tillgänglighet, kvalitet, biologisk mångfald, lokalklimat, dagvattenhantering med mera. En tätare stad kräver fler grönområden för att försörja den växande befolkningen med ekologiska tjänster, men staden har fått kritik för att många torg domineras av sten. Detta kan till en del bero på trygghetsfaktorn: Skymmande buskvegetation känns för många otryggt, enligt Polisen och BRÅ.

Vid Combiterminalen omlastas containrar och trailrar snabbt och effektivt mellan lastbil, tåg och fartyg. Combiterminalen ökar tågtransporter och minskar lastbiltransporter. Under ett år rullar närmare 60 000 lastenheter på järnväg ut och in via Combiterminalen och sparar därmed vår miljö på lastbiltransporter. Foto: Helsingborgs Hamn.

Grönstrukturens betydelse behöver förtydligas i samhällsplaneringen, bland annat utifrån de ekologiska tjänster den genererar och som sällan värderas i pengar. Det handlar om rening av luft- och vattenföroreningar, grundvattenbildning, klimatutjämning och energibesparing, rekreation och friskvård, biologisk mångfald med mera. Ofta kan man på samma område uppnå flera av dessa funktioner vilket gör grönstrukturen yteffektiv.

2010 är utsett som FN:s år för biologisk mångfald, vilket borde kunna vara en god anledning att identifiera ansvarsbiotoper (naturtyper med utbredning som motiverar särskilda bevarandeåtgärder inom vissa regioner/trakter för att gynnsam bevarandestatus ska kunna uppnås på nationell nivå) i Helsingborg. Staden har brist på skog, betes-, ängs- och våtmarker. Våra hotade arter är framförallt beroende av dessa biotoper som endast utgör en tiondel av markanvändningen. För att minska utdöendetakten av arter behöver arbetet med att anlägga nya biotoper intensifieras.

Information och kunskapsspridning

Det är viktigt att öka medvetandet om att en bättre miljö i Helsingborg förutsätter att invånarna anpassar sin livsstil och sitt beteende. Miljöproblemen kan inte lösas enbart med centrala direktiv eller internationella toppmöten. Det är de dagliga vanorna som måste påverkas i miljövänligare riktning. Att sprida information och kunskap om Helsingborgs arbete med miljöfrågorna måste ske brett: Länsstyrelsens åtgärdsprogram, Miljöprogrammet, Energiplanen, Trafikplanen, Miljöbarometern, Energi- och klimatrådgivningen, Miljöbiblioteket, Mobilitetsfunktionen och det nya Miljöcentrum är flera exempel på styrdokument och kanaler som måste användas och samordnas.

Att tidigt nå ut till barn och unga, morgondagens konsumenter och beslutsfattare, är viktigt. Miljöverkstaden med omkring 20 års miljöpedagogik i skolorna, energiverkstad i Jordbodalen (med Öresundskraft), Atmos-utställningen och årets soputställning, är ett bra exempel på detta.

Övergripande miljöstrategisk utbildning erbjuds på Kompetenscentrum vid Campus. Att förstärka samarbetet mellan Campus miljöstrategier och förvaltningarna skulle bidra till att stadens verksamheter bedrivs så att Helsingborg kan behålla positionen som miljöbästa kommun i landet.

Stadens medlemskap i *ICLEI - Local Governments for Sustainability*, ett globalt nätverk för hållbar utveckling på lokal nivå, innebär möjligheter att samordna och sprida kunskaper hos allmänhet, näringsliv samt stadens tjänstemän och beslutsfattare.

Vi mäter:

• Luftföroreningarna i Helsingborg ska minska

Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid klarades 2009 med liten marginal. Dygnsnormen överskreds sex gånger mot sju tillåtna och timnormen överskreds 81 gånger mot 175 tillåtna. Årsmedelvärdet blev 25 µg/m³ jämfört med normens 40 µg/m³. Miljö kvalitetsnormens dygns- eller timvärden för svaveldioxid överskreds inte under året, och inte heller normens dygnsvärde för ozon eller uppmätta halter av partiklar (PM10). Uppgifter om koldioxidutsläpp från vägtrafik 2008 beräknas finnas till sommaren 2010.

• Livsmiljön i staden ska förbättras vad gäller buller

Fler helsingborgare besvärades av buller 2008 jämfört med 2004.

• Befintliga grönområden bör värnas

Naturresevarsarbetet fortgår med Åttekulla, Örby ängar, Grollegrund (marint) och Bruce's skog. Pålsjö skog kan bli aktuell först efter FÖP Landborgen. Viss förtätning sker dock kontinuerligt på grönområden. Det saknas strategi för förtätning, vilken sker utan övergripande analys över vilka grönområden som är lämpliga att exploatera utifrån tillgänglighet, kvalitet, biologisk mångfald, lokalklimat, dagvattenhantering med mera.

Kontaktperson: stefan.jendteg@helsingborg.se

Trygghet och säkerhet

Politiskt fastställda mål

- Brottsligheten ska minska
- Alla ska kunna känna sig trygga i Helsingborg

Definition av trygghet och säkerhet

Trygghet är svårt att mäta eftersom trygghet per definition är en upplevd känsla som skiljer sig från individ till individ. Den redovisning om trygghet som finns här är tagen från enkäter där enskilda personer uppger hur de upplever trygghet i sitt bostadsområde. Säkerhet däremot är mätbart och faktiskt, eftersom säkerhet definieras med åtgärder kring exempelvis bevakning och låsanordningar.

Brottsredovisning

Sammanfattningsvis måste sägas att 2009 visar på goda resultat trots att det totala antalet anmälda brott ökat något. Samarbetet mellan polisen och staden har stärkts genom förnyat samarbetsavtal vilket gör att insatser dels kunnat informeras om i förväg, dels kunnat utföras tillsammans. Även andra aktörer, exempelvis tullen och frivilliga organisationer, har varit med i detta samarbete.

Glädjande tendenser med minskade polisanmälningar ses inom brotten misshandel utomhus, misshandel inomhus (minus 48 %) och bilstölder. Skadegörelsen på skolor har minskat markant. En brottstyp som ökat är våldtäkten, som från att några år legat på drygt 50 anmälningar ökat till 88 under 2009. En bidragande orsak tros vara den ökade alkoholkonsumtionen hos unga flickor.

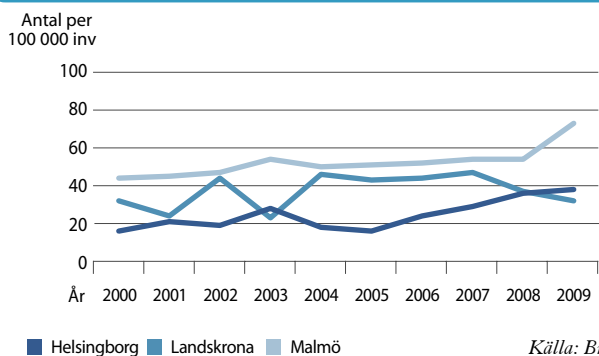
Polisens ökade insatser inom narkotikabrott gör att vi ser en ökning på 47 procent. Butiksstölder och villainbrott har totalt också ökat, även om de på senare delen av året har minskat. Från 2002 till 2009 har antalet mordbränder fördubblats, vilket medfört att en stor del av polisens och stadens insatser är riktade mot detta problem.

De geografiska områden som haft flest polisanmälda brott 2009 (trafikbrott ej medräknade) är utan tvekan de centrala delarna i staden där Centrum toppar med dryga tretusen och Söder därefter med halva antalet. De bostadsområden som har flest anmälda brott, kring sjuhundra, är Dalhem och Drottninghög.

Tvärsektorielt arbete

ReAgera-gruppen med aktörer från kommunen och polisen fortsätter med sitt arbete att i första hand hindra ungdomar från att dras in i kriminalitet. Mobila teamet som är en fältedel av socialtjänsten arbetar på kvällar och nätter i områden där skadegörelse och otrygghet är som påtagligast. Kontakter tas med föräldrar och orosamtal genomförs. Vid de helger då man arbetar med GMA (Gemensam Aktion mot Alkohol) ställer också andra aktörer upp som vakter, Tullen, fältarbetare, nattvandrare, Grannstöds chaufförer, fritidsverksamheten, KRIS, SJ, Skånetrafiken, bussbolagen och taxi. Sta-

Anmälda brott av mordbrand och grov mordbrand

Källa: Brå.

dens lokala brottsförebyggande råd stödjer dessa och andra insatser utifrån aktuell forskning och kommer våren 2010 att anordna en forskarvecka kring förebyggande arbete i Helsingborg.

På många håll i staden arbetas det för ett tryggare och säkrare samhälle. Några exempel på allt som pågår inom området:

”Det är aldrig för sent, det är aldrig för tidigt.”

Källa: ReAgergruppen.

Stadsbyggnadsförvaltningen fortsätter att kartlägga och åtgärda för

trygghet och tillgänglighet. På Fredriksdal skedde kartläggningen tillsammans med barn och ungdomar från Fredriksdalskolan. Rekrytering av nattvandrare som rör sig i bostadsområdena på kvällar och nätter ökar. På stadens hemsida har ungdomshälsovården tillsammans med bland andra socialförvaltningens förebyggande enhet skapat en verktygslåda med material och metodstöd för de som arbetar med barns och ungas utveckling. På Helsingborgs hemsida finns också Flammys brandskola där barn genom ett spel kan lära sig hur man skyddar sig mot bränder.

Trygghetsmätningar

Ett antal myndigheter gör undersökningar via enkäter om trygghet. Stadens egen medborgarundersökning som gjordes i början av 2009 jämförs med övriga kommuner i landet. Resultatet visar på att helsingborgaren är mer otrygg än genomsnittssvensken, men att nivån är stabil från föregående år. Polisens trygghetsundersökning från augusti 2009 redovisar en liten försämring från augusti 2007 under index Konkret otrygghet. Däremot syns ett förbättrat utfall när man ser till det totala indexet som innefattar en mängd andra frågor. Region Skånes folkhälsoenkät 2008 har även gått ut till delområdena Adolfsberg, Dalhem, Drottninghög, Fredriksdal, Planteringen, Ödåkra och Söder (inklusive Eneborg och Högaborg). Med undantaget Ödåkra kan överlag sägas att faktorer som låg tillit, varit utsatt för hot om våld, samt känsla av osäkerhet i det egna området har betydligt sämre värden i dessa områden än i det genomsnittliga Helsingborg.

Barnens egna konstverk på Dalhemsskolan klarar sig från klotter. Foto: Marianne Dock.

Trygghetsboende

Ett trygghetsboende kan ses som ett mellansteg för äldre mellan eget och särskilt boende. Helsingborg har idag fem trygghetsboenden med totalt 169 lägenheter. Ytterligare ett stort antal personer har anmält intresse för denna boendeform. Till 2011 finns planer på fem till tio trygghetsboenden med totalt 200-300 lägenheter. För att få räknas som trygghetsboende i Helsingborg ska de boende ha fyllt 70 (det räcker att en av makarna uppnått åldern), upplåtelseformen vara hyresrätt, gemensamma utrymmen för social samvaro finnas samt en värd eller värdinna som har till uppgift att få det sociala livet att fungera.

Inför framtiden

Mycket ser trots allt ljus ut när vi tittar på 2009. Det märks att man samarbetar över förvaltnings- och organisationsgränser, även om samordningen kan bli ännu bättre, speciellt mellan de sociala och tekniska förvaltningarna. Från polis och kommunala tjänstemän som deltagit i framtagandet av förbättringsområdet Trygghet & Säkerhet konstateras att för att komma längre behövs koncentration kring:

- Information/utbildning
- Metodutveckling (forskning, uthållighet, kontinuitet och utvärdering)
- Nya sätt att tänka (den webb-baserade verktygslådan är ett exempel)
- Nya samarbetspartners
- Vuxennärvaro och föräldrar

Trygghetsforskning

En omfattande kartläggning av otryggheten i stadsrummet presenterades i februari i år av Gabriella Sandstig på Göteborgs universitet. Sambandet mellan otrygghet och andra människors närvaro genom social kontroll är tydlig. Social kontroll tolkas här som att man kan förvänta sig ett socialt stöd om något händer där man är i behov av hjälp. Människor som bor i en typ av hus och områden som motverkar social kontroll, exempelvis i höghus eller i områden med oklara ansvarsgränser, visar överlag mer otrygghet inte bara i sitt eget bostadsområde utan även i andra offentliga miljöer. Det konstateras också att det är yngre och socioekonomiskt starka som är mest otrygga, till skillnad från den gängse uppfattningen att äldre och utsatta är mer otrygga i stadsrummet.

Vi mäter:

• **Brottsligheten ska minska**

Antal polisanmälda våldsbrott totalt: Obetydlig minskning.
Antal polisanmälda misshandelsfall utomhus: Minskade 8 %.
Antal polisanmälda bostadsinbrott: Villainbrotten har ökat 24 %.
Kostnad skadegörelse på skolor: Minskning 20 %.
Antal mordbränder: Fortsatt ökning.

• **Alla ska kunna känna sig trygga i Helsingborg**

Känsla av osäkerhet i det egna bostadsområdet: Ökning hos män och minskning hos kvinnor - i stadens resurssvaga områden är utfallet markant sämre än genomsnittet.
Andel utsatta för hot om våld: Ökning hos män och minskning hos kvinnor - i stadens resurssvaga områden är utfallet markant sämre än genomsnittet.
Andel oroliga för att utsättas för brott: Cirka 75 %, ingen större förändring.
Andel som avstår aktiviteter pga otrygghet: Cirka 15 %, ingen större förändring.

Kontaktperson: marianne.dock@helsingborg.se

Delegationen för hållbar utveckling

Sju politiker ur kommunstyrelsen utgör delegationen, som är avdelningens styrgrupp:

Från vänster: *Sven-Åke Tannerstig* (spi), *Maria Nilsson* (c), *Ulrika Stålnacke* (m), *Birgitta Södertun* (kd) ordförande, *Tomas Nordström* (s), *Inger Nilsson* (s) och *Ingela Andersson* (s).

Avdelningen för hållbar utveckling

Avdelningen tillhör kommunstyrelsens förvaltning och verkar för att de sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhetsperspektiven präglar stadens arbete. Avdelningen ska bidra till att stadens budgetprocess bygger på kunskaper om det som bidrar till en hållbar utveckling. Avdelningen är ett kunskapsstöd för politiker, tjänstemän och andra i arbetet med att skapa goda livsmiljöer, god folkhälsa och en mer integrerad stad. Arbetet utförs i samverkan med stadens förvaltningar och bolag, samt i nätverk på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Avdelningens viktigaste uppdrag är att:

- Årligen beskriva, analysera och sprida kunskap om stadens befolkning och förbättringsområden i *Plan för hållbar utveckling*, ett strategiskt dokument för Helsingborgs stads budgetarbete
- Utveckla och tillämpa metoder för konsekvensbedömningar
- Hämta och sprida kunskaper via nätverk som *WHO Healthy cities network*, det svenska *Healthy cities*-nätverket och *ICLEI, Local Governments for Sustainability*.
- Förmedla erfarenheter och kunskaper via exempelvis debatter, högskolekontakter, konferenser, remissvar, seminarier och tvärssektoriell samverkan med nätverk, förvaltningar, bolag och andra intressenter
- Delta i arbetet med att utveckla och samordna stadens tvärssektoriella arbete

Avdelningen har sex medarbetare:

Elisabeth Bengtsson, socionom, avdelningschef. *Healthy Cities*-samordnare med folkhälsa och internationellt nätverksarbete som specialområden.

E-post: elisabeth.bengtsson@helsingborg.se

Marianne Dock, arkitekt. Arbetar med boende, hälsosamma livsmiljöer samt trygga och säkra utemiljöer.

E-post: marianne.dock@helsingborg.se

Stefan Jendteg, nationalekonom. Arbetar med området Miljö kvalitet samt utvecklar och tillämpar ekonomisk analys i exempelvis konsekvensbedömningar.

E-post: stefan.jendteg@helsingborg.se

Kerstin Månsson, socionom. Arbetar med konsekvensbedömningar och det svenska *Healthy Cities*-nätverket.

E-post: kerstin.mansson@helsingborg.se

Anna Ristovska, socionom. Arbetar med det sociala perspektivet, barns och ungas uppväxtvillkor samt hälsosamt åldrande.

E-post: anna.ristovska@helsingborg.se

Emma Pettersson, utvecklare. Arbetar med områdena arbete och utbildning. Svarar också för utredningar och administrativa uppgifter.

E-post: emma.pettersson@helsingborg.se

Litteratur

TRYCKTA KÄLLOR

- Age Management – Att sätta kompetens före ålder. Talentum Fakta 2007
- Amenities of Swedish Forests – Attitudes and Values among Stakeholders. Avhandling, Sveriges Lantbruksuniversitet Alnarp, 2009.
- Biodiversity and Ecosystem Services. Rapport M 2009:34. Miljödepartementet.
- Capability and Resilience – Beating the Odds. UCL Department of Epidemiology and Public Health, 2007.
- Closing the Gap. WHO Commission on Social Determinants of Health, 2008.
- Därför är Helsingborg miljöbäst i Sverige! Miljöaktuellt nr 6, 2009.
- Ekoeffektiv framtid – Översikt av svensk klimat- och energipolitik. Rapport M 2009:39. Miljö- och Näringsdepartementen.
- Folkhälsorapport 2009. Socialstyrelsen.
- Grönoråden för fler – En vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa. Statens folkhälsoinstitut, rapport 2009:02.
- Hur kan Malmö växa – hållbart? Malmö Stadsbyggnadskontor, mars 2009.
- Hållbart resande – Projekt inom Miljösamverkan Skåne, 2009. (www.miljosamverkanskane.se)
- Hälsöförhållanden i Skåne – Folkhälsoenkät 2000, 2004 och 2008. Socialmedicinska enheten, Region Skåne, Universitetssjukhuset MAS, Malmö.
- Jämlikhetsanden – Därför är mer jämlika samhällen nästan alltid bättre samhällen. Karneval Förlag, 2010. (originalutgåva: The Spirit Level, Richard Wilkinson & Kate Pickett. Penguin Books, 2009)
- Job og kompetencer i Øresundsregionen (Regionerna Hovedstaden & Sjælland resp Skåne, Københavns kommune samt Arbetsförmedlingen Sverige)
- Klimatanpassning i Sverige – Samhällsekonomiska värderingar av hälsoeffekter. Konjunkturinstitutets miljöekonomiska enhet, juni 2009.
- Tid – För arbete och ledighet. Delbetänkande av Kommittén för nya arbetstids- och semesterregler, 2002.
- Kommunerna dåliga på att fördela skolpeng. Sydsvenska Dagbladet, 10 februari 2010.
- Miljö och hälsa 2009 – Rapport från Skåne, Blekinge, Halland och Kronobergs län.
- Miljöhälsorapport 2009. Karolinska institutet och Socialstyrelsen, 2009.
- Monetär värdering av biologisk mångfald. En sammanställning av metoder och erfarenheter. Konjunkturinstitutets miljöekonomiska enhet, 2007.
- Mot en eko-effektiv ekonomi – 12 svenska exempel. Rapport M2009:26. Miljö- och Näringsdepartementen.
- Nordic Climate Change Research. Nordforsk Policy Briefs 2009:8. Nordiska Rådet.
- Nu – inte senare! Om att hjälpa barn i tid och om klok samhällsekonomi. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, skriftserie 2009:3.
- Otrygghetens landskap. En kartläggning av otryggheten i stadsrummet och en analys av bakomliggande orsaker, med fokus på mediernas roll. Avhandling, Göteborgs universitet, 2010.
- Polisens trygghetsmätning – Skåne 2009.
- Phase V (2009-2013) of the WHO European Healthy Cities Network: Goals and Requirements. WHO, 2009.
- Skåne i förändring – Uppföljning av Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram. Rapportserie Skåne i utveckling 2009:7. Länsstyrelsen i Skåne Län.
- Social orättvisa stark orsak till ohälsa och för tidig död. Läkartidningen nr 30- 31, 2009.
- Strategiskt program för Skånes klimatarbete 2009–2020. Klimatberedningen, Region Skåne, 2009–08–17.
- Sveriges femte nationalrapport om klimatförändringar. Ds 2009:63. Näringsdepartementet.
- Tal om alkohol 2008 – En statistisk årsrapport från Monitor-projektet. Stockholms universitet, 2009. (www.sorad.su.se)
- The Economics of Ecosystems and Biodiversity. European Communities, November 2009.
- The Global Deal – Climate Change and the Creation of a New Era of Progress and Prosperity. Nicholas Stern, Public Affairs, 2009.
- Trygghetsmätning. Polisen Nordvästra Skåne, 2009
- Uppföljning av Skånes miljöhandlingsprogram – Kommunernas åtgärder inom klimat- och energiområdet. Länsstyrelsen i Skåne län, 2009.
- Utjämna hälsoskillnaderna inom en generation. Commission on Social Determinants of Health, WHO/FHI, 2008.
- What can be done about inequalities in health? Lancet 1991: October 26; 338(8774); 1059–63?

- Vägtrafikbullen. Projekt inom Miljösamverkan Skåne, 2010 (www.miljosamverkanskane.se).
- Vårt klimat – Ekonomi, politik, energi. Nordstedts, 2009.
- Öppna jämförelser – Folkhälsa 2009. Socialstyrelsen, 2010.

ELEKTRONISKA KÄLLOR

- Arbetsförmedlingen: arbetsformedlingen.se
- Barnombudsmannen: bo.se
- Brottförebyggande rådet: bra.se
- Campus Helsingborg: ch.lu.se
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: can.se
- Danmarks Statistik: danmarksstatistik.dk
- Europeiska Healthy Cities-nätverket: euro.who.int/healthy-cities
- Finansdepartementets expertgrupp för miljöstudier: expertgruppenformiljostudier.se
- Flammys brandskola: flammy.nu
- Folkhälsoinstitutet, Kommunala basfakta: fhi.se
- Försäkringskassan: forsakringskassan.se
- Health Services Journal Blog 30 Oktober 2008: hsj.co.uk
- Hållbar Mobilitet Skåne: hmskane.se
- Hållbar utveckling i Skåne: hutskane.nu
- Klimatkommunerna: klimatkommunerna.se
- Konjunkturinstitutets miljöekonomiska enhet: konj.se/miljoekonomi
- Local governments for sustainability (ICLEI): iclei.org
- Miljöbarometern: miljobarometern.helsingborg.se
- Miljöinstitutet, Lunds universitet: iiiee.lu.se
- Miljömålsportalen: miljomal.nu ; skanesmiljomal.info
- Miljösamverkan skåne: miljosamverkanskane.se
- Naturvårdsverket: naturvardsverket.se
- Nätverket transport och miljö: ntm.a.se
- Preventivt Arbete Tillsammans: helsingborg.se/part
- Rädda Barnen: rb.se
- Räddningsverket: srv.se
- Skolverket: skolverket.se
- Socialstyrelsen: sos.se
- Statistiska Centralbyrån: scb.se
- Svenska Healthy Cities-nätverket: healthycities.se
- Sveriges Ekokommuner: sekom.nu
- Ungdomsstyrelsen: ungdomsstyrelsen.se
- Unicef: unicef.se
- Verktygslåda i livkunskap: helsingborg.se/verktygsladan
- Ålborgdeklarationen: aalborgplus10.dk

HELSINGBORGS STAD

- Budget med styrkort 2010 för Helsingborgs Stad. Ekonomiavdelningen, Kommunstyrelsens förvaltning.
- Energiplan 2011–2013: Remissversion februari 2010. Kommunstyrelsens förvaltning.
- Försörjningsstödet. Utvecklingsnämndens statistik, löpande publicering.
- Helsingborgshem: Miljöpolicy (helsingborgshem.se)
- Helsingborgs Hamn: Miljöpolicy (port.helsingborg.se)
- Helsingborgs Renhållnings AB: Miljö/Kvalitet (renhab.se)
- Hälsa som håller. Avdelningen för hållbar utveckling, 2009.
- Medborgarundersökning Helsingborgs stad 2009. Statistikenheten.
- Miljöprogram för Helsingborgs stad – Mål och åtgärder. Miljökontoret, 2006.
- Miljörapport – Uppföljning av miljöprogrammet 2009. Miljöförvaltningen.
- Målprogram. Helsingborgs stad, 2006.
- Nordvästra Skånes Renhållnings AB: NSR och miljö (nsr.se)
- Renhållningsverket, SBF: Avfallsplan (helsingborg.se/avfall)
- Stadsbyggnadsförvaltningen: Verksamhetsstatistik 2009.
- Södertunneln – Fördjupad utredning om tunnel för västkustbanan söder om Helsingborg C. H+kontoret, 2009–06–15.
- Trygg & Välmående – Utformning av den goda staden. Avdelningen för hållbar utveckling, 2007.
- Vård- och omsorgsförvaltningen: Verksamhetsstatistik 2009.
- Årsredovisning för Helsingborgs Stad 2009. Ekonomiavdelningen, Kommunstyrelsens förvaltning.
- ÖP 2010 – En strategisk översiktsplan för Helsingborgs utveckling. Utställningshandling.
- Öresundskraft: Miljö och kvalitet (oresundskraft.se)

Omslagsbild: Lekplats på Gröningen. Foto: Anita Göransson.

HELSINGBORG

Vill du veta mer om Helsingborgs väg till hållbar utveckling?
Kontakta Avdelningen för hållbar utveckling, Kommunstyrelsens förvaltning
Rådhuset • 251 89 Helsingborg • Telefon 042-10 50 00 • helsingborg.se/hallbarutveckling